

Vi kunde derfor fristes til at drage en meget skarp Grænse mellem de præglaciale basaltiske Bergarter og Lavastrømmene, idet Istiden med dens Erosion ligger imellem.

Imidlertid omtaler *Paijkull* en Lava, som er udgydt under Istiden paa den østre Skraaning og ved Foden af Okkjeldet. Dennes Overflade er furet, stribet og opbrudt af de gamle Bræer; men paa samme Tid bibeholder den, om end yderst sjælden, sin oprindeligt bølgeformede Overflade. Ligeledes antager *Paijkull*, at Reykjavik Doleriten er en Del af en Lavastrøm, som har flydt under Istiden, hvorefter dens Overflade er blevet denuderet af den Bræ, som øjensynligt har furet den; thi Skurings-

mærker iagttages her overalt, hvor Overfladen ligger blottet. Ved denne Denudation er den oprindelige, vandrede Overflade forvandlet til en bølgeformet, saaledes som den nu er, bemærker *Paijkull*.

Der er paa Forhaand ingen Grund til at antage, at Eruptionerne skulde have standset under Istiden. De under Jøklerne paa Island nu virksomme Vulkaner viser, at Eruptioner kan finde Sted under et Isdække. Det fulde Bevis for Tilværelsen af en glacial Lavastrøm vilde det være, at der under vedkommende Lavastrøm paa- vistes *Roches moutonnées*, paa samme Tid som selve Lavastrømmen bar Skuringsmærker.

Krarup Smith †,

af K. J. V. Steenstrup, Assistent ved det mineralogiske Museum.

Fra Grønland er der kommet den sørgelige Efterretning, at Krarup Smith er død, en Mand, der paa Grund af den utrættelige Tjenstvillighed, hvormed han brugte sin indflydelsesrige Stilling til med Raad og Daad at understøtte de mange, der i de sidste femten Aar have berejst Nordgrønland, har erhvervet sig Krav paa at mindes, ikke alene af dem, der ligefrem have nydt godt af hans Hjælp, men ogsaa af dem, der dyrke dette vigtige Polarlands Geografi og Naturhistorie.

Sophus Theodor Krarup Smith, Søn af Birkedommer Troels Smith, er født den 8de Februar 1834 paa Hovedgaarden Krogsdal ved Holstebro; han blev 1850 Student fra Viborg Skole og tog 1857 med første Karakter Examen i anvendt Naturvidenskab. Derefter blev han Assistent hos Vandbygningsdirektøren og som saadan blev han Assistent i Indenrigsministeriet, samt endelig Assistent ved Universitetets mineralogiske Museum. I disse Stillinger vakte hans Interesse for Grønland. Paa Museet blev det ham nemlig af Forchhammer bl. a. overdraget at omflytte og etikettere Gieseckes grønlandske Samlinger, og i Indenrigsministeriet skal Orla Lehmann, der den Gang var Indenrigsminister, og som levende interesserede sig for Grønland, i høj Grad have brugt Krarup Smiths Kundskaber til og Interesse for dette Land. Hertil kom endnu, at Prof. Jul. Thomsens Paavisning af, at det grønlandske Mineral Kryolit lod sig anvende til Tilvirkningen af Soda, særlig interesserede ham som Polytekniker. For at sætte sig ind i Forholdene i Grønland, fik han 1861 Understøttelse af Indenrigsministeriet til at rejse dertil, og i Løbet af Sommeren berejste han

saa Kysten fra Kryolitbruddet Ivigtut til Kolonien Holsteinborg. Thomsens ovennævnte Opdagelse havde her hjemme tiltrukket sig ikke ringe Opmærksomhed, og da han og et Par Interessenter havde faaet Tilladelse til at bryde Kryoliten, vakte dette Spekulationsaanden, saa et Par andre Selskaber dannedes, ligeledes for at eksploitere dette Mineral. Kryoliten fandtes kun blottet paa en mindre Plet lige ved Kysten, og dér arbejdede naturligvis det først dannede Selskab; men paa Grund af Ukjendskab med Forholdene deroppe, og paa Grund af Tanken om, at det værdifulde Mineral strakte sig ind under Fjældet mod Vest, søgte de andre Selskaber om Koncession paa ligeledes at bryde dette Mineral, og dette, inden der var fastsat nogen Grænse for det første Selskab. I Tanken om, at Kryoliten strakte sig ind under Fjældet, havde Krarup Smith uden Tvivl en væsentlig Del, og da et af Selskaberne (*Puggaard, Halberstadt & Co.*) besluttede at vove et Forsøg derpaa, ansaa han det for sin Pligt at gaa med derop; 1863 opgav han saa sine Stillinger her nede og gik med en Del Arbejdere paa et dertil fragtet Skib til Grønland. Det blev han imidlertid snart klart, at den ovennævnte Tanke var uholdbar, ligesom ogsaa, at der paa den indskrænkele Plads ikke var Tale om, at flere Selskaber kunde arbejde jævnsides. Uden Udbytte og med fejlslagne Forhaabninger forlod han sent paa Efteraaret Grønland med Skibet, og efter en farlig Hjemrejse, hvor alle Sejlene blæste fra Masterne, da de vare saa stivfrosne, at de ikke kunde bjærges, og drivende for en forrygende Storm hele Atlanterhavet over, kom han Juleaften til Hamburg og derfra til Kjøbenhavn.

Krarup Smith var nu i et Par Aar Lærer, saaledes ved Næsgaard Landbrugsskole paa Falster, og uden nogen fast Stilling, indtil Olrik, der 1866 var bleven Direktør for den kgl. grønlandske Handel, tilbød ham Pladsen som Inspektør i Nord-Grønland; 1867 blev han saa konstitueret i denne Stilling, i hvilken han 1872 fik fast Ansættelse. Med overordentlig Interesse og Iver og med en høj Grad af Hensynsløshed mod sit Helbred, gav han sig nu i Færd med at berejse og at sætte sig ind i Forholdene paa de vidtløftige Landstrækninger, med de smaa og spredte Befolkninger, der vare betroede til hans Omsorg. Samme Aar som han blev Inspektør, kom den bekendte engelske Bjærgbestiger Edw. Whymper til Nord-Grønland, og næsten hvert Aar siden den Tid har han haft Besøg af forskellige videnskabelige rejsende, der dels paa Vejen til Smiths Sund anløb Kolonierne i Nord-Grønland og dels kom for at undersøge selve dette Land. Af de første kunne saaledes nævnes Sir Nares, Sir Allen Young, Hayes og alle de andre engelske og amerikanske Expeditioner, der i de sidste femten Aar ere gaaede nord paa ad denne Vej, og af de sidste, Whymper, Brown, Nordenskiöld og hans Rejsefæller, v. Otter, Fries, Helland og de Expeditioner, der fra Danmark selv ere sendte dertil. Disse Mænds Beretninger bære Vidnesbyrd om den uegennyttige Tjenstvillighed, hvormed Krarup Smith stillede sine Kundskaber, sit Hus og sine Hjælpemidler til deres Disposition, og hvorved han i høj Grad fremmede deres Arbejder, og som den af de danske rejsende, der oftest har nydt godt af hans Kundskaber og Hjælp, kan jeg paa mine egne og medrejsendes Vegne af fuldt Hjærte slutte mig til de Udtalelser, der ere komne fra de fremmede. Paa sin sædvanlige resolute Maade nøjedes Nordenskiöld ikke med at vise Krarup Smith sin Erkjendtlighed ved et Par rosende Ord; men viste i Gjærningen, hvilken Betydning han tillagde den Hjælp, han havde ydet ham, i det han skaffede ham Ridderkorset af Vasaordenen.

Naar det ansete engelske Ugeskrift „Nature“ for kort siden i sin Anmeldelse af Krarup Smiths Død, nævner hans Hustru som den, der ligeledes fortjener Tak for den redbonne Hjælpsomhed, hvormed de reisende bleve mødte i Godhavn, da er dette ikke en tom Kompliment; men et sandt Udtryk for, at de rejsende have følt, hvilken fortrinlig Medhjælp Krarup Smith i denne, ligesom ogsaa i alle andre Retninger, havde i sin Hustru. Prof. Joh. Langes „Flora groenlandica“ bærer forøvrigt Vidne om, at Fru Krarup Smith ligefrem har bidraget til Kjendskabet til Grønlands Naturhistorie.

Paa de idelige Embedsrejser søgte Krarup Smith at samle baade Naturalier og Oldsager og at vække In-

teresse derfor hos sine underordnede, og uagtet han i denne Retning langt fra naaede sine Forgængere, Holbøl og Olrik, maa man dog være ham taknemlig for, hvad han paa denne Maade udrettede, ligesom man ogsaa maa huske, at han mindre end sine Forgængere havde Grund til selv at samle; thi aldrig før have saa mange Specialister, og det særlig danske Mænd, rejst i Grønland som i hans Tid, og derved for en Del gjort almindelige Indsamlinger overflødige.

Ogsaa Undersøgelsen af Grønlands ukjendte Indre interesserede Krarup Smith i høj Grad, og foranlediget ved Nordenskiölds Tur paa Indlandsisen, og maaske ogsaa paa dennes Opfordring, udsendte han en Expedition, der i Foraaret 1871 paa Hundeslæder og under Ledelse af daværende Volontær, nuværende Kolonibestyrer *Møldrup*, søgte at trænge ind paa Indlandsisen, i Nærheden af Kolonien Kristianshaab. Vel kunde denne Expedition, der kom omtr. 8 Mil ind paa Indlandsisen, ikke besvare Spørgsmaalet, om den kan passeres; men den naaede dog i Hovedsagen det samme som Nordenskiölds og senere Jensens Expeditioner, nemlig at den kom til det Udslag, at paa den Maade, ved en enkelt lille Expedition, lader dette Maal sig ikke naa. Iblant andre Resultater, som Møldrup bragte ved sin Rejse, der forøvrigt aldrig har været offentlig omtalt, kan fremhæves, at han mødte hele Flokke af Søfugle, der fra Indlandsisen saas at søge ud til Kysten, ligesom ogsaa store Flokke Ravne saas at drage fra Kysten ind ad over Isen. Ligeledes er det ogsaa mærkeligt, hvad denne Expedition viste ved korresponderende Termometriagttagelser, nemlig at medens ellers Temperaturen i Almindelighed var 1—2 Grader lavere paa Indlandsisen end ved Kysten, saa var den under en stærk Sydøststorm indtil 6 Grader højere paa Isen end ved Kysten, en Iagttagelse, der, som man véd, ikke stemmer med Føhnteorien. Her skal jeg dog ikke komme nærmere ind paa at omtale denne Expedition, hvis Resultater fortjente at offentliggøres; det maa være nok at fremhæve, at Krarup Smith ved denne ligesom ved alle andre Lejligheder viste, at han ikke, naar han herved kunde gavne et videnskabeligt Formaal, skyede at ofre saa vel Tid som Penge. Den nævnte Expedition udrustedes vel for offentlige (grønlandske) Midler; men da der senere rejstes Tvivl om Retten til at anvende disse paa saadan Maade, afholdt Krarup Smith selv en stor Del af de derved forvoldte Udgifter.

Fra Barndommen af var Krarup Smiths Helbred ikke godt, og efter en aarelang Sygelighed døde han temmelig pludselig i Godhavn den 28de Maj 1882, 48 Aar gammel.